

DJURHEMMENS VERKSAMHET I SVERIGE: MED FOKUS PÅ KATTER

*Maria Andersson, Jenny Loberg och Per Eriksson
Inst för husdjurens miljö och hälsa
Sveriges Lantbruksuniversitet*

Slutrapport till Djurskyddsmyndigheten 2007

Foto: M. Andersson

Djurhemmens verksamhet i Sverige: med fokus på katter

Bakgrund

Katten är ett av våra allra vanligaste sällskapsdjur i Sverige. En uppskattning gjordes av SCB (Statistiska Centralbyrån) under 2006 till 1,3 miljoner katter, (i rapporten "Förekomst av sällskapsdjur – främst hund och katt – i svenska hushåll", 2006). Man uppskattade också antalet hushåll med katt till 16.8 % och antalet katter per hushåll till 1.73 st. Med detta som bakgrund skulle man kunna tro att många kan mycket om katter och katters beteende. Tyvärr visar verkligheten en annan bild och mycket tyder på att människor istället har dåliga kunskaper om katters beteende. Adamelli et al. (2005) fann att de flesta sällskapskatter i Italien endast har en medelgod livskvalitet trots att majoriteten av katterna var i god fysisk form och blev mycket ompysslade. Anledningen till att livskvaliteten inte var högre ansågs vara att kattens beteendebestbehov inte tillfredställdes, vilket kan tyda på att många kattägare inte hade kunskap om vilka behov en katt faktiskt har. I en studie av Salman et al. (1998) i USA, visades att omkring hälften av dem som lämnade in djur till djurhem trodde att djur bär sig illa åt för att reta sina ägare. I samma studie trodde 14.4 % av inlämnarna att de inte var tvungna att ta djuret på bar gärning när det misskötte sig för att kunna "tillrättavisa den" (Salman et al., 1998). Detta visar på att man som kattägare inte alls har förstått varför katter beter sig som de gör och hur katter lär.

Vår rapport handlar till största delen om katter som på ett eller annat sätt har hamnat på djurhem. De katter som lämnas in på djurhem (studier från flera länder) är oftast yngre än två år (Miller et al., 1996; Patronek et al., 1996; Scarlett et al., 1999). Däremot är det lika vanligt att katten är en hane som hona (Patronek et al., 1996). Att unga katter är överrepresenterade bland dem som lämnas till djurhem kan dels bero på att de är mer aktiva, men även på att ägaren inte hunnit bli så fäst vid katten. Heidenberger (1997) fann nämligen att de personer som interagerade mycket och ofta med sina katter mer sällan upplevde problem med sina katters beteenden.

Det finns många anledningar till att katter lämnas till djurhem. De orsaker som nämndes flest gånger i en stor studie (384 katthushåll) i USA var: hälsoskäl (främst allergi), personliga skäl (nya familjeförhållanden, tidsbrist), bostadsrelaterade skäl och beteendeproblem, varav en tredjedel var aggressivitet (Scarlett et al., 1999). Enligt en annan studie i USA var de vanligaste anledningarna till att folk lämnade bort sina katter: flytt, ägaren var sjuk (speciellt allergi), beteendet, en ny kattungskull och tid/arbete/pengar (Miller et al., 1996). Patronek et al. (1996) jämförde hushåll i USA som lämnat in katt till djurhem med slumpmässigt utvalda katthushåll som inte lämnat in katter. Därigenom fick man fram att följande faktorer innebar en förhöjd risk för att katten skulle hamna på djurhem: ägaren hade specifika förväntningar på kattens roll i familjen, katten fick gå ut, katten var okastrerad, ägaren hade aldrig läst en bok om kattbeteende, katten var inte helt rumsren och att ägaren hade olämpliga förväntningar gällande skötsel. I samma studie fann man också att beteendeproblem hos katter var associerade med en högre risk att lämnas in till djurhem. Desto oftare katten klöste på möbler, visade aggressivitet mot människor och inte var rumsren, desto större var risken för inlämning.

I en stor studie (1177 katter) i Tyskland på främst innekatter fann Heidenberger (1997) att över hälften av ägarna ansåg att katten/katterna hade beteendeproblem som de ville ändra på. De problem som nämndes flest gånger var (i fallande ordning): orolighet, möbelklösning, ät- och matproblem, och brist på rumsrenhet. Eftersom en stor andel av kattägarna i Sverige

bor i lägenhet (43 %) där katten troligen har en begränsad tillgång till utevistelse, är det rimligt att anta att liknande problem finns här (Manimalisrapporten, 2005). I en studie från Spanien, där veterinärer fick ranka sju kattbeteenden som kattägare kom för att få hjälp med, var brist på rumsrenhet den vanligaste orsaken, följt av möbelklösning, högljuddhet och mot människor och mot djur, stereotypier och överaktivitet (Fatjó et al., 2006). Många av de beteenden som nämns när ägare rapporterar om beteendeproblem är naturliga beteenden för katten, men de uppfattas som ett problem av ägaren (Miller et al., 1996).

Zawistowski et al. (1998) undersökte djurhemsverksamheten i USA. De fann 4700 djurhem som tog emot minst 100 djur per år. De drygt 1000 (svarsfrekvens 21 %) djurhemmen som svarade, tog tillsammans emot över 1,5 miljoner katter varje år. Om de som svarade är representativa, innebär det att det totalt kommer in ca 7 miljoner katter till djurhem i USA. Av de djurhemmen som svarade, var runt hälften statliga, och ca 40 % var ideella.

Hur många hemlösa katter det finns i Sverige är oklart, men 40 000 är en siffra som nämnts (Manimalisrapporten, 2000). Vad vi däremot vet är att det finns djurhem i Sverige som ständigt får ta emot djur som ägarna vill bli av med eller som saknar ägare. Vissa katter får dessutom byta hem flera gånger under sina liv (Linder, 2007).

Kunskapen om de svenska djurhemmen är bristfällig. Vi vet t.ex. inte hur många djurhem som finns och hur omfattande verksamheterna är och varför katter lämnas in till djurhem? Genom vår studie kan dessa frågor nu besvaras.

I bilaga nummer 1 finns en ekonomisk redovisning.

Syfte

Syftet med vår studie var att undersöka katthemmens verksamhet i Sverige och öka kunskapen om varför folk lämnar bort sina katter. Denna studie är del i ett större forskningsprojekt om katter, katters beteende och kattägares relation till sina katter, vilket kommer att ha besvara många frågor om katters situation i Sverige. Detta kommer att gynna kattägare men allra mest de katter som lever tillsammans med oss människor. Vårt övergripande mål med projektet är att finna vägar att upplysa människor och främst kattägare om katternas naturliga beteenden och behov. Genom att öka den kunskapen kan vi minska antalet katter som blir övergivna, avlivade eller som hamnar på katthem och måste omplaceras (Patronek et al., 1996; Scarlett et al., 1999). Genom att öka människors medvetenhet om kattens naturliga beteende kan vi få kattägare att förstå varför katten beter sig som den gör och därmed också öka sannolikheten att katten får stanna hos sin första ägare.

Förändrad metodik

I vår ansökan skrev vi att vi ville undersöka kattägares upplevelser av oönskade beteenden, varför man som ägare tror att dessa uppkommer och hur man agerar när katten visar dessa. Detta skulle utföras genom ett slumpmässigt urval av kattägare som skulle intervjuas. Under arbetets gång insåg vi att det var vissa problem med att hitta kattägare slumpmässigt och på ett statistiskt korrekt sätt. Inte minst skulle det betyda ett oerhört krävande arbete. Vi valde därför att försöka svara på våra frågeställningar genom att istället kontakta alla djurhem i Sverige för att få en bild över de katter som kommer dit och på så sätt öka vår kunskap om vilka problem djurägare har med sina katter.

Metod

Vi använde internet (www.eniro.se, www.google.se, www.djurhem.se, samt katthem.orebrokatthem.com m.fl.) för att leta upp svenska djurhem som tog emot katter. För att räknas som djurhem i denna studie krävdes att djuren hölls på ett och samma ställe. Att vi ville att katterna skulle hållas på samma ställe berodde på att vi ville ha en bild av inhysningen och den miljö som katterna fick vistas i. Det innebar att förmedlingar och jourhem där katter tas emot och hålls ensamma eller i små grupper i hemmiljö hos privatpersoner i väntan på omplacering utelämnades. Förutom till de hem vi visste uppfyllde våra kriterier skickade vi även till potentiella djurhem som vi fann på internet. Det innebar att även nedlagda djurhem och vissa jourhem fick en enkät. Av de 80 enkäter vi skickade ut återstod till slut 62 existerande djurhem (se karta över Sverige, figur 1) som tog emot katter i Sverige. Ett av dessa är vi osäkra på om det verkligen är ett djurhem eller ej, men den är inkluderad i våra resultat, vilket har en försumbar påverkan eftersom ”djurhemmet” inte svarat på enkäten. Majoriteten av de 62 djurhemmen (43 st) fick enkäter i januari 2006. Nya sökningar efter djurhem på internet under oktober och november samma år resulterade i ytterliggare 19 djurhem. Dessa, tillsammans med de som inte svarat i första omgången, fick en enkät i november 2006. Därefter skedde påminnelser främst via telefon. Enkäten (Bilaga 2) som bestod av 26 frågor var indelade i följande fem områden: djuren som tas emot, månadsuppskattningar, inlämnarna, inhysning samt om hur verksamheten drivs och upplevs. I enkäten, som utformats i samråd med flera forskare på vår institution (husdjurens miljö och hälsa) fick de tillfrågade mycket fritt utveckla sina svar (öppna frågor).

Resultaten från enkätsvaren ger en bild av hur arbetet med omhändertagandet av katter i Sverige bedrivs. Resultaten som presenteras är deskriptiva och anges i procent av dem som svarat på respektive fråga samt som medelvärden med medelfel. Om vi inte skrivit ut hur många som svarat på en fråga innebär det att i princip alla djurhem svarat på frågan.

Figur 1

På Sverigekartan är alla de 62 djurhem som vi funnit i Sverige utprickade. De är koncentrerade till södra och mellersta Sverige med en koncentration till Storstäderna.

Resultat

Första utskicket av enkäter gick till 43 djurhem och av dessa svarade 32 (76 %). Dessa kompletterades med ytterliggare 19 djurhem. Av de totalt 62 enkäter vi skickade ut fick vi tillbaka 47 stycken ifyllda (76 %). Genomsnittsåldern på föreståndarna i de undersökta djurhemmen var $53 \pm 2,1$ år och 32 (82 %) av de 39 som angett föreståndarens kön, var kvinnor.

Djuren som tas emot

Förutom katter angav en tredjedel av djurhemmen att de även tog emot andra arter, t.ex. hundar, kaniner, fåglar, marsvin. Majoriteten (60 %) av djurhemmen tog inte emot alla individer och det var framförallt förvildade, och till viss del sjuka katter som inte togs emot. Totalt var det 18 djurhem som angav att de inte tog emot förvildade katter, fyra djurhem har uppgivit andra arter exempelvis hundar (ex. kamphund) och två djurhem tog inte emot omplaceringskatter. Sjuka eller svårt sjuka nämndes av sex djurhem, av vilka ingen heller tog emot förvildade katter.

Djurhemmen hade igenomsnitt plats för $29 \pm 2,8$ katter. Om djuren varit illa svarade 48 % att de kontaktade veterinär, 16 % att de kontaktade myndighet, inklusive polis och djurskyddsinspektör, och 20 % svarade att de själva tog hand om katten.

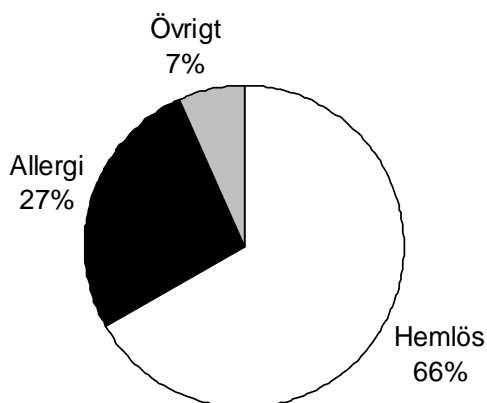
Så många som 37 (80 %) djurhem hade upplevt onormala beteenden på inlämnade katter. De onormala beteenden som nämndes flest gånger av djurhemmen var: rädsla/skygghet (59 %), (49 %), brist på rumsrenhet (14 %) och ätstörning (14 %). Tolv djurhem nämnde både aggressivitet och rädsla/skygghet. Av de fem som uppgett ätstörning har två skrivit hetsätning, en matvägran och resterande tre har inte förklarat vad de menar. Av de 37 djurhem som upplevt beteendestörningar svarade 46 % att det var ett problem att ta emot katter med beteendestörningar, 30 % att det var det ibland och 24 % att det inte var ett problem. Anledningarna till att de var problem var att det var svårt att hitta nytt hem, att det tog tid/resurser, att katterna var svåra att hantera och att de var svåra att hålla i grupp.

Månadsuppskattningar

I genomsnitt kom $10 \pm 1,1$ katter in på varje djurhem per månad. Det innebär att det totalt kommer in 5640 katter per år till de 47 djurhemmen i studien. Många av djurhemmen rapporterade att alla eller i princip alla katter adopteras bort. Av 43 djurhem angav 41 (95 %) att minst hälften av katterna adopteras vidare. Av dessa 43 har 24 djurhem (56 %) skrivit att alla, eller alla friska katter adopteras vidare och därutöver har sex djurhem angett att över 90 % av katterna adopteras. Hos de 33 djurhem som skrivit hur många som avlivas, var andelen som avlivas i genomsnitt 9,4 %. Dessutom, var det 12 djurhem som inte kvantifierade sitt svar, utan skrev att endast ett fåtal eller enbart sjuka katter avlivades.

Inlämnarna

Djurhemmen blev ombudade att beskriva de orsaker som folk anger till varför de lämnar in katter, med den vanligaste orsaken först. Den största andelen djurhem angav "hemlöshet" som vanligaste orsak, och nästan en tredjedel angav allergi som vanligaste orsak (Figur 2).

Figur 2. Fördelningen av de orsaker som djurhemmen angav som vanligast (en orsak per djurhem) till att katter lämnas till djurhem. Andelen är beräknat på de 45 djurhem som svarat på frågan.

Förutom allergi och hemlöshet nämndes oberoende av rank, främst: flytt, dödsfall/sjukvård/ålder, nya familjeförhållanden, tröttnat, tidsbrist och att en myndighet lämnat in katten (Tabell 1).

Tabell 1. De anledningar (flera per djurhem) som angavs till att folk lämnar in en katt enligt djurhemmen. Antal syftar på antal djurhem som nämnt en viss anledning och andelen är beräknat på de 45 djurhem som svarat på frågan.

Anledning	Antal	Andel (%)
Hemlös	32	71
Allergi	26	58
Flytt	12	27
Ålder/sjukdom/dödsfall	11	24
Nya familjeförhållanden	9	20
Tröttnat	5	11
Tidsbrist	4	8,9
Inlämnade av myndighet	3	6,7

Av 43 djurhem uppgav 38 (88 %) att mindre än hälften av inlämnarna sa sig vara ägaren. Katterna hittades på alla möjliga platser, från soptunnor och kartonger till golfbanor, trädgårdar och i skogen. Många katter dök upp hos folk, tiggde, blev matade och omhändertagna. En del hittades i skogen, iaktogs ströva/irra eller lämnades in av polisen.

Inhysning

I princip alla djurhem hade katterna i burar, boxar, rum, eller liknande; endast ett fåtal hade dem helt frigående. De flesta djurhemmen (68 %) angav att katterna har tillgång till utevistelse. 43 djurhem svarade på frågan om de berikar katternas miljö, och av dessa sa sig alla göra det. Miljön berikades med exempelvis leksaker, klätterträd/ställningar, klösbrädor, mänsklig kontakt, kel och hyllor. Även efterliknande av hemmiljö nämndes ett flertal gånger. 15 djurhem angav även att de hade karantän, även om vi inte hade ställt den frågan.

Hur drivs katthemmet och hur upplevs arbetet

Djurhemmen startades främst för att det fanns ett behov och pga. intresse, kärlek och empati med katter. På frågan om varför ni/du startat djurhemmet var det ingen som skrivit att det var på statens eller kommunens initiativ. Föreståndaren/ordföranden har i genomsnitt haft den positionen i $7 \pm 1,1$ år. Arbetet med djurhemmen upplevdes som givande, stimulerande, glädjande, men även jobbigt och tidskrävande. De största problemen verkar vara att få tag på pengar och personal, men även att inte kunna ta emot alla katter. Majoriteten (76 %) var intresserade av att vara med i en eventuell uppföljning av projektet.

Diskussion

I princip alla djurhem i Sverige som har katt har blivit tillfrågade och vår höga svarsfrekvens innebär att svaren ger en tillförlitlig bild av dessa djurhems verksamhet.

Djuren som tas emot

Drygt hälften av djurhemmen i vår studie tog inte emot alla individer. Som främsta orsak till att inte ta emot en katt var att den var förvildad, eller feral. Eftersom enkäten innehöll mestadels öppna frågor (utan svarsalternativ) är ordet "förvildad" något som djurhemmen skrivit utan att förklara vad de menar med det. Det innebär att vi inte vet om det är ferala katter som avses, eller om alla djurhem använder ordet förvildad för samma typ av katter.. Ferala katter definieras som katter som inte är socialiserade till människor (Slater, 2005). Att en katt saknar hem innebär alltså enligt denna definition inte nödvändigtvis att den är feral, utan att den helt enkelt har blivit lämnad. Det är viktigt att påpeka att det i Sverige inte finns några vildkatter (icke domesticerade katter). Den europeiska vildkatten finns inte i Sverige och ej heller den afrikanska vildkatten. De katter som lever som vilda är samma katter som de vi har i vårt hem och som under några tusen år har domesticerats och anpassat sig till oss människor.

Att ta in förvildade (ferala) katter på djurhem som inte är socialiserade med människor är en välfärdsfråga för katten. Att bli hanterad av människor innebär mer stress för en katt som inte är socialiserad på människor än för en katt som har hanterats mellan 2 och 12 veckors ålder (McCune, 1995). Det är naturligtvis stressande för alla katter att bli infångad och intagen till ett djurhem. Att komma till djurhem innebär att komma till en ny och begränsad miljö, och inte minst att bli omgiven okända människor och okända katter. Med stort tålamod går det säkert att "tämja" ferala katter till viss del, men djurens välfärd under denna period kan diskuteras. I vilket fall så blir dessa katter antagligen svårare att adoptera bort (Gourkow and Fraser, 2006). Trots det tar majoriteten av djurhemmen (29 av 47) emot förvildade (ferala) katter. Men återigen så är det ganska troligt att dessa förvildade katter faktiskt en gång har haft ett hem hos människor och faktiskt är mer eller mindre socialiserade med oss.

De flesta djurhem har upplevt onormala beteenden hos katter som lämnats in. Lite anmärkningsvärt är det att 20 % inte säger sig ha upplevt det. Hur djurhemmen har definierat onormalt beteende spelar naturligtvis stor roll för hur de svarat. Vår metod innebär dessutom att vi inte får några exakta siffror på hur många katter som har en viss beteendestörning, utan vi är begränsade till hur många djurhem som uppger att de upplevt störningar. De beteendestörningar som nämndes oftast var rädsla och aggressivitet, men även brist på rumsrenhet och ätstörningar. I en undersökning av Scarlett et al. (1999) svarade aggressivitet mot människor och andra djur för en tredjedel av beteendeproblemen hos de katter som lämnades in på djurhem. I samma studie, fast redovisat i en annan artikel, angav 44 % av inlämnarna att orolighet/rädsla förekommit under den senaste månaden innan inlämning (Salman et al., 1998). I vår studie så svarade majoriteten av de djurhem som nämnde

aggressivitet även rädsla. De beteenden som många förknippar med aggressivitet hos katt (när katten kröker rygg, lägger öronen bakåt och väser), är en blandning mellan aggressivitet och rädsla. En katt som enbart är aggressiv lägger inte öronen bakåt och kröker rygg, utan försöker göra sig så stor som möjligt för att skrämma motparten. Ett sådant beteende är inte troligt att se när en katt tas in på ett katthem där omgivningen är helt ny. Troligen var det beteende som tolkades som aggressivitet en blandning mellan aggressivitet och rädsla. När katten enbart är rädd, utan inslag av aggressivitet, gör den sig så liten som möjligt, kryper ihop och lägger öronen platt mot huvudet. Detta beteende förekommer antagligen hos katter som kommer till en främmande miljö, och troligen både hos tama och ferala katter.

Att enbart fem djurhem nämner brist på rumsrenhet kan bero på att de inte ser det som en beteendestörning. Det kan också tolkas som att katterna som lämnas in, även om de är hemlösa, är tränade till att gå på lådan, vilket innebär att de tidigare har varit ägda.

Månadsuppskattningar

Det kommer in ungefär 5600 katter per år till de 47 djurhem vi undersökt. Om man antar att de 15 som inte svarat får in lika många katter i genomsnitt, så blir det totalt 7400 katter per år. Eftersom vi inte tog med förmedlingar och jourhem så har vi inte hela bilden av hemlösa katter. Dessutom framgår det i vår studie att djurhemmen upplever att platsbrist är ett problem. Vi vet däremot ingenting om hur många katter totalt som överges och förväntas klara sig på egen hand och det finns endast en grov uppskattning om hur många hemlösa katter det finns i Sverige (i Manimalisrapporten från 2000 beskrivs en siffra på 40 000).

De flesta katter som togs in på djurhemmen i vår studie adopterades vidare och endast en mindre del avlivades. Andel avlivade varierar mycket mellan organisationer/länder, men i flera uppskattningar hos organisationer i Storbritannien ligger andelen adopterade på runt 90 % och andel avlivade på ca 10 % eller mindre (Rochlitz, 2000). Dessa och våra resultat är mycket olika en studie i USA som undersökte alla djurhem som hade minst 100 djur per år. Av de cirka 1,5 miljoner katter som kom till 1041 djurhem i USA blev 2,2 % tillbakatagna av ägarna, 23,4 % adopterade och 71,2 % avlivade (Zawistowski et al., 1998). En del av förklaringen kan vara att 35-40 % av katterna som kommer till de här amerikanska djurhemmen lämnas in av organisationer som fångar lösdrivande djur (animal control). Det är möjligt att det finns fler ferala katter i USA än i Sverige. Att de överhuvudtaget har organisationer som har som uppgift att fånga in lösdrivande djur och att infångade katter utgör en så stor del av antalet inlämnade djur tyder på att det proportionellt finns fler hemlösa katter i USA än i Sverige.

Djurhemmens policy har naturligtvis stor betydelse; tas ferala katter emot så är antagligen risken större för avlivning, eftersom de är svåra att hantera. I vår studie tog många djurhem (38 %) inte emot ferala katter. Eftersom hälften av de svarande djurhemmen i den amerikanska undersökningen var statliga (Zawistowski et al. 1998) kan det vara så att de tar emot alla katter, även ferala, och sedan avlivas de som inte går att adoptera bort.

Hälften av avlivningarna mellan 1997-2004 på ett djurhem i Sverige, vilket främst tog emot strövkatter berodde på sjukdom och knappt hälften på kattens beteende. Totalt avlivades 120 katter (10 %, Linder 2007). Avlivningar är i sig inte ett välfärdsproblem, men om katter betraktas som en slit- och slängvara så har det naturligtvis en trolig negativ effekt på hur man tar hand om sin katt. Om de beteendestörningar som leder till avlivning har uppkommit för att katterna är dåligt skötta så påverkar det också förstås kattens välfärd.

Inlämnarna

Orsakerna till varför katter lämnas in varierar mellan olika djurhem och länder. Den vanligaste orsaken till att katter lämnades in till djurhem i vår studie var att de var hemlösa. Salman et al. (1998) fann att 13 % av katterna som kom till 12 olika djurhem i USA var

strövkatter, medan Zawistowski et al. (1998) som undersökte alla djurhem som minst tog emot 100 katter/år i samma land fann att runt 35 % lämnades in av ägarna till katterna. Skillnaderna mellan Sverige and USA kan bero på att det finns statligt ägda djurhem så att ägare som inte anser sig kunna ta hand om katten hellre lämnar in den än avlivar den. I Sverige är drivs de i princip alla djurhem ideellt och anses kanske därför finnas till för de katter som inte har ett hem. Kattägare som inte vill behålla sin katt i Sverige kanske i större utsträckning vänder sig till en veterinär för att avliva katten? I vår nästa studie kommer vi att fokusera på varför kattägare avlivar sin katt genom att intervjua veterinärer, djursjukvårdare och kattägare på ett antal större djursjukhus.

Även allergi nämndes som det vanligaste skälet till inlämning av många djurhem i vår studie. Totalt angav 93 % av djurhemmen antingen hemlöshet eller allergi som vanligast. Tidigare studier bekräftar att allergi är en ganska vanlig orsak (15-18 %) till inlämning (Scarlett et al., 1999; Miller et al. 1996). Det kan ifrågasättas om alla som säger sig vara allergiska verkligen är det. Scarlett et al. (1999) upptäckte att 10,6 % av dem som uppgav allergi som orsak till inlämningen fortfarande hade en katt kvar i hushållet. Detta kan bero på att det är mer socialt accepterat att skylla på allergi än exempelvis att man tröttnat på katten.

Orsaker som inte rankats som vanligast men som nämndes av många djurhem i vår studie (9-32 st.) var främst: flytt, ålder/sjukdom/dödsfall, nya familjeförhållanden. I undersökningen av Miller et al. (1996) nämndes flytt som den vanligaste orsaken till att katter lämnades in till djurhem. Observera att beteendeproblem inte listats av ett enda djurhem i vår studie, trots att de flesta djurhem upplevt onormala beteenden. Detta överensstämmer inte med tidigare studier från andra länder där inlämnarna har angett varför de lämnar bort sitt djur. I en omfattande amerikansk studie gjord av Scarlett et al. (1999) uppgavs beteendeproblem vara orsaken till 31,9 % av inlämningen av katter till djurhem; i en liknande fast mindre studie av Miller et al. (1996) var motsvarande siffra 15 %. Båda dessa studier fokuserar på inlämnarna, medan vår studie inriktar sig på djurhemmen vilket gör att resultaten kan bli olika. Eftersom de flesta katter som kommer till djurhemmen i vår studie är hemlösa och endast ett fåtal av inlämnarna säger sig vara ägare är det inte konstigt att beteendeproblem inte nämns så ofta, men att inget djurhem nämner det är anmärkningsvärt.

Man kan ifrågasätta om alla katter som lämnas in som hemlösa verkligen saknar ägare, eller om inlämnarna uppger det för att lättare bli av med katten. Trovärdigheten i uppgiften om var katterna hittats kan därför också ifrågasättas. Oavsett vilket så nämns alla möjliga platser där de hittats, men även att folk matat och tagit hand om strövkatter som dykt upp hos dem.

Att de flesta katter som kommer till djurhemmen är hemlösa var oväntat, men det minskar nödvändigtvis inte betydelsen av kunskap om katten och dess beteenden. Hemlösa katter är antingen övergivna eller bortsprungna eller så kan de vara avkommor till ströv-, ägda eller ferala katter. Genom att människor förstår varför katter gör som de gör kommer sannolikt antalet katter som överges minskas.

Inhysning

Miljöberikning förekommer på alla djurhem vilket är mycket positivt. Berikade miljöer innebär mindre stress för katten och leder dessutom till snabbare adoption (Gourkow och Fraser, 2006).

Hur arbetet på katthemmet drivs och upplevs

Djurhemsföreståndarna upplevde djurhemsarbetet både positivt och bekymmersamt. Brist på resurser i form av pengar och kattplatser är problem som många djurhem nämner. Inget av djurhemmen är så vitt vi förstår statligt eller kommunalt; de startades ideellt av intresse, medlidande och kärlek till katter.

Slutsatser

Vår studie visar att det finns många djurhem i Sverige som ständigt får ta emot katter. Det är oklart hur många av djurhemmen som får stöd av sin kommun, men däremot uppger hemmen att de har brist på resurser. Vår studie visar att de flesta katter som lämnas in till djurhemmen är hemlösa och därmed är detta ett samhällsproblem. Eftersom de flesta katter som kommer till djurhem är hemlösa är det här som fokus bör läggas om man vill minska antalet inlämnade katter. Framtida studier kommer att fokuseras på dels hur många katter som avlivas och orsakerna bakom, dels på kattägarnas upplevelser och kunskap om sina katters beteende.

Publicering av resultat

Ett pressmeddelande går imorgon den 1 juni 2007 ut från Manimalis angående denna slutrapport till djurskyddsmyndigheten. Vi har också haft kontakt med Djurskyddet Sverige genom Kerstin Malm samt djurskyddsinspektörernas Riksförening genom Eva Eriksmark som är intresserade av att publicera något angående slutrapporteringen i detta projekt. Nu kommer vi att koncentrera oss på att skriva klart en vetenskaplig artikel som vi planerar att skicka till "journal of applied animal welfare science" efter sommaren. Vi har också påbörjat en artikel som vi ska skicka till den populärvetenskapliga tidskriften Kattliv och har också funderingar på att kontakta Svensk Veterinärtidning angående våra resultat.

Referenser

- Adamelli S, Marinelli L, Normando S, Bono G. 2005. Owner and cat features influence the quality of life of the cat. *Applied Animal Behaviour Science* 94, 89-98.
- Fatjó J, Ruiz-de-la-Torre JL & Manteca X. 2006. The epidemiology of behavioural problems in dogs and cats: a survey of veterinary practitioners. *Animal Welfare* 15, 179-185.
- Gourkow N, Fraser D. 2006. The effect of housing and handling practices on the welfare, behaviour and selection of domestic cats (*Felis sylvestris catus*) by adopters in an animal shelter. *Animal Welfare* 15, 371-377.
- Heidenberger E. 1997. Housing conditions and behavioural problems of indoor cats assessed by their owner. *Applied Animal Behaviour Science* 52, 345-364.
- Linder A. 2007. Katter på djurhem. Examensarbete, Sveriges Lantbruksuniversitet. Manimalisrapporten, 2000.
- Manimalisrapporten 2005. Löthgren E (redaktör). Stockholm.
- McCune S. 1995. The impact of paternity and early socialisation on the development of cats' behaviour to people and novel objects. *Applied Animal Behaviour Science* 45, 109-124.
- Miller DD, Staats SR, Partlo C, Rada K. 1996. Factors associated with the decision to surrender a pet to an animal shelter. *Journal of the American Veterinary Medical Association* 209, 738-742.
- Patronek GJ, Glickman LT, Beck AM, McCabe GP, Ecker C. 1996. Risk factors for relinquishment of cats to an animal shelter. *Journal of the American Veterinary Medicine Association* 209, 582-588.
- Rochlitz I. 2000. Feline welfare issues pp 207-226 in Turner DC, Batson P (ed) *The domestic cat: the biology of its behaviour* (2nd edition).
- Salman MD, New JG, Scarlett JM, Kass PH, Ruch-Gallie R, Hetts S. 1998. Human and animal factors related to relinquishment of dogs and cats in 12 selected animal shelters in the United States. *Journal of Applied Animal Welfare Science* 1, 207-226.
- Scarlett JM, Salman MD, New JG, Kass PH. 1999. Reasons for relinquishment of companion animals in U.S. animal shelters: selected health and personal issues. *Journal of applied animal welfare science* 2, 41-57.

- Slater MR. 2005. The welfare of feral cats. pp 141-175 in Rochlitz I (ed) The welfare of cats. Springer, Dordrecht.
- Statistiska Centralbyrån, 2006. Förekomst av sällskapsdjur – främst hund och katt – i svenska hushåll.
- Zawistowski S, Morris J, Salman MD, Ruch-Gallie R 1998. Population dynamics, overpopulation, and the welfare of companion animals: New insights on old and new data. *Journal of Applied Animal Welfare Science* 1, 193-206.